

Овде се првенствено говори о праву у средњем вијеку, тј. односу раног Хришћанства према праву и права у патристици и схоластици. Рано Хришћанство одступа, у извјесном смислу, од стоичке философске традиције. По стоичком схватању свијет је одувјек постојао, међутим према Хришћанском, он је Божија творевина. Отуда потиче разлика о појму природе. Према апостолу Павлу, природа је супротна Божијој милости.

„Природа је свијет и тијело, а по природи човјек је роб гријеха, неспособан да се сам спасе. Само Божија милост може спасити човјека из свјетовних услова“. Хришћанство разликује стваралачку природу (*natura naturans*) од створене природе (*natura naturata*). Док су, према стоичком иманентизму, Бог и човјек исти, према Хришћанском трансцедентном учењу они су различити, иако је човјек Божије створење. Постоји и супротност између природе и духа. „Дух је натприродно својство, па се стога ум, као природно својство човјека, мора потчинити вјери која, посредством милости, постиже натприродно сазнање истине као откровења“. Божије царство као и сакраментално јединство цркве са христом немају ничега заједничког са земаљским царством. Хришћани сматрају земаљски живот пролазним, а небески трајним. Тек на небу, *civitas dei*, Хришћанин постаје истински грађанин. Рано Хришћанство сматра државу поретком гршног стања, казном и лијеком за гријех чиме се може објаснити изворно непријатељство раног хришћанства према држави и њеном праву као владавине зла и оруђу сатане. У Библији правда није схваћена као свјетовна врлина, иако се наоко приближава Платоновој идеји савршене врлине. Библијско схватање правде као врлине, значи усавршавање душе, али не у философском већ у религиозном смислу.

„Право припада тијелу (*kata sarka*), а правда надприродном духу (*kata pneuma*)“. И у Новом завјету правда је појмљена као религиозно савршенство, као дар Божије милости и љубави. У раном Хришћанству је потребно тражити корјен свих будућих сукоба цркве са државом око највишег ауторитета и хијерархије.

Први период Хришћанске философије назива се патристиком. Постоји разлика између грчке патристике, која је била више склона рационализму, и латинске, у којој преовлађује вјера над умом, односно воља над интелектом. Стоицизам и римска традиција, тј. њихова свједочанства налазе се у учењу Лактанија, који је стичко природно право објашњавао помоћу десте Божијих заповјести, и Амброзија, који је, ослањајући се на Сенеку и Цицерона, писао да нас природно право, као *gesta ratio*, обавезује на човјечност и да Бог говори кроз природу. У III вијеку, најзначајнији предтсавник грчке патристике Ориген говорио: „Да је природно – Божије право природа утиснула у свачију душу“. Најзначајнији представник патристике Аурелије Аугустин, дао је Хришћанско тумачење стоичко – цицероновског појма *lex aeterna*. Аугустин повлачи оштру разлику између Божијег ума и људског ума што га је Бог створио. Вјечни закон, је по њему; „Еманација воље Божије или поредак који уређује, а природни закон је само људски закон, као уређени поредак“.

Вјечни закон садржи Божију промисао или план којим се успоставља хијерархија на небу и на земљи. Најнижи степен у овој хијерархији заузима позитивно – историјски закон који се може сматрати обавезним само ако се ослања на вјечни закон. Мир, према Аугустину, значи уређену слогу. Поредак у заједници може бити поремећен, или неслога може наступити ако се Божијој или небеској држави супротстави земаљска или ђавоља држава која не признаје вјечни закон, већ ижива у земаљским добрима и цијени их као највишу вриједност. Аугустин изводи постанак земаљске државе из гријеха, односно оног људског дјела, ријечи или жеље који су супротни вјечном закону. „Земаљска држава је посљедица насиља и злочина и представља велико удружење преступника“. Њен темељ је братоубиство. Да би земаљска држава билас легитимна, мора живјети у сагласности са црквом. Аугустинова философија права (и државе) карактеристична

је за прелазно доба из паганске у хришћанску епоху, а настала је под непосредно доживљеним утицајем продора варвара у Римско царство.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com